

Balanç dels pactes d'ERC i Junts per Catalunya amb el PSOE (1)

written by Arnau Padró | 17 d'octubre de 2024

D'ençà de l'empresonament dels líders polítics de l'octubre del 2017, els dos grans partits que han concentrat la major part del vot social independentista, progressivament han mostrat un canvi d'estratègia política respecte a allò que va representar el referèndum unilateral d'independència del Primer d'octubre.

Ja el juny del 2018, decideixen fer una aposta important amb la moció de censura a Mariano Rajoy, donant suport al candidat del PSOE, Pedro Sánchez. Malgrat que el PSOE també va donar suport al 155, la idea és tenir a la Moncloa un interlocutor més amable amb el qual es puguin obrir línies de diàleg, en lloc d'un partit, el PP, que havia desplegat tota la maquinària de l'Estat contra l'independentisme. La investidura de Pedro Sánchez va tenir el vot favorable de les dues formacions i va ser sense cap contrapartida a canvi.

Així i tot, l'any següent hi va haver dues trobades entre Pedro Sánchez i el president Torra. Una primera a la Moncloa i la segona a Barcelona on els dos presidents van signar la **Declaració de Pedralbes** en què es reconeixia «l'existència d'un conflicte sobre el futur de Catalunya» l'aposta pel «diàleg efectiu amb el suport d'una àmplia majoria de la societat catalana» i «la necessitat d'una resposta democràtica».

Posteriorment, a les eleccions municipals del 2019, tot i que els pactes en clau nacional van ser nombrosos, els tres partits autodefinits com a independentistes no van aplicar l'estratègia de cordó sanitari a l'espanyolisme [que demanava](#)

l'independentisme cívic. Hi va haver diversos pactes en Ajuntaments catalans amb el PSC, contribuint a la normalització i emblanquiment d'aquest partit a ulls de la ciutadania. I sobretot, en l'àmbit supramunicipal, que és d'elecció indirecta i amb menys opcions de fiscalització, és on van haver-hi els pactes més rellevants, encapçalats pel pacte de Junts amb el PSC a la Diputació de Barcelona, la segona entitat del país pel que fa a pressupost, que els entrega la presidència. Qui tenia una estratègia clara de què calia fer amb l'independentisme és el PSC, al qual no li va tremolar el pols pactant amb Comuns i amb Manuel Valls –que s'havia presentat com a candidat de Cs– a la capital del país, Barcelona, per evitar que el candidat d'ERC en fos l'alcalde.

Novembre del 2019: Investidura de Pedro Sánchez

A finals d'aquell mateix any van tenir lloc unes eleccions espanyoles de les quals no en va sorgir una majoria clara que no passés pel suport o abstenció dels partits catalans. És en aquest context que ERC, que disposava de tretze diputats al Congreso, pacta la investidura de Pedro Sánchez a canvi d'algunes promeses força ambigües, amb semblances a les recollides a la Declaració de Pedralbes i difícils de fiscalitzar:

1. Reconeixement d'un conflicte polític sobre el futur de Catalunya.
2. Creació d'una Mesa bilateral “de diàleg, negociació i acord” entre el *Gobierno de España* i el Govern de Catalunya.
 - Diàleg obert a totes les propostes.
 - Inici en els quinze dies posteriors a la formació del *Gobierno de España*.
 - La Mesa havia d'establir mecanismes per garantir

l'inici i manteniment de l'activitat i el compliment dels acords.

- Validació democràtica dels acords a través d'una consulta a la ciutadania de Catalunya.

Més de quatre anys més tard, la Mesa s'ha reunit un total de tres vegades. La primera reunió va tenir lloc el 26 de febrer de 2020 entre Quim Torra i Pedro Sánchez, més d'un mes després de l'acord. L'activitat de la Mesa no ha estat mai continuada. La tercera i darrera reunió va tenir lloc el 27 de juliol del 2022, dos anys i mig després de l'acord entre el PSOE i ERC. Els fruits d'aquest període de diàleg han estat un parell de declaracions ambigües i una única promesa concreta, l'impuls del català al Senat i al Parlament Europeu. I evidentment, no ha tingut lloc cap consulta a la ciutadania de Catalunya.

Pressupostos generals de l'Estat 2021

Un altre àmbit rellevant en el qual el PSOE ha necessitat i ha rebut el suport dels partits catalans és en els pressupostos generals de l'Estat. A finals del 2020, els socialistes i ERC arriben a un acord per a l'aprovació dels pressupostos del 2021. Les contrapartides negociades pels republicans a canvi del seu suport foren les següents:

1. Fi a la supervisió addicional de les finances de la Generalitat iniciada el 2015. Aquesta fou aplicada l'11 de desembre del 2020.
2. Es van pactar 2.339,4 M€ en inversions a Catalunya. D'aquestes només se'n van executar per valor de 818 M€, menys del 35% pressupostat.
3. Es va pactar una Comissió sobre Inversions Estatals amb seguiment quadrimestral del grau d'execució de les inversions programades. Tenint en compte la inversió final executada esmentada en el punt anterior, aquesta

- comissió no va tenir cap incidència real.
4. Es va pactar la cogovernança dels fons europeus. Segons dades del *Gobierno* la Generalitat ha gestionat directament un total de 3.963 M€ dels fons europeus del total de 26.199 M€ assignat a les comunitats autònomes, el 15,1%. Les inversions assignades a les comunitats autònomes representen aproximadament un terç del total.
 5. Traspàs de la gestió de l'Ingrés Mínim Vital (IMV). Aquest traspàs va tenir lloc el juliol d'aquest 2024 amb la signatura del conveni entre el *Gobierno* i el Govern de Catalunya. Fou tres anys i mig després de l'acord de pressupostos.
 6. Transferència de deutes pendents de l'Estat amb la Generalitat en matèria de beques per valor de 19 M€. Aquesta transferència es va tornar a acordar en el marc de la negociació dels pressupostos del 2022. Els recursos foren traspassats el desembre del 2021.
 7. Entrada de la Generalitat al Consorci de la Zona Franca de Barcelona. En aquest cas el *Gobierno* va donar compliment a l'acord l'11 d'octubre del 2021.
 8. Creació d'un grup de treball per l'harmonització d'impostos. Aquest grup va presentar les seves conclusions el març del 2022 i posteriorment el *Gobierno* va aprovar l'impost temporal de solidaritat de les grans fortunes.
 9. Homologació fiscal de l'Institut Català de Finances (ICF) a l'*Instituto de Crédito Oficial* (ICO). Aquest any s'ha obtingut l'acreditació de la Comissió Europea per poder gestionar directament fons europeus, equiparant-se a l'ICO.

Pressupostos generals de

L'Estat 2022

A canvi de no presentar esmena a la totalitat als pressupostos, ERC i el PSOE van acordar:

1. Aprovar conjuntament la Llei Audiovisual amb algunes consideracions:
 - Garantir percentatges de producció, doblatge i subtitulació en les llengües cooficials.
 - Respectar les competències dels organismes de gestió i control autonòmics i dotar-los de noves competències.
 - Incrementar el finançament de les televisions autonòmiques amb llengua pròpia.
 - Que RTVE en coproducció amb TV3 siguin motors de producció audiovisual i es reservin fons perquè així sigui.
2. Executar els acords pels pressupostos del 2021:
 - Transferència de deutes pendents de l'Estat amb la Generalitat en matèria de beques per valor de 19 M€. Com hem dit va tenir lloc el mes de desembre del 2021.
 - Convocar el comitè de seguiment per l'execució d'inversions a Catalunya amb l'objectiu d'identificar factors pels quals l'execució de les inversions pressupostades és significativament inferior a la mitjana estatal, identificar inversions que es podien accelerar durant el 2021 i dissenyar una clàusula de salvaguarda pels pressupostos del 2022. Com hem dit anteriorment el 2021 es van executar menys del 35% del total pressupostat. La inversió de l'Estat a Catalunya el 2022 va ser el 42,9% de la prevista, 30 punts per sota de la mitjana estatal.
 - Intensificar els treballs per l'elaboració del conveni pel traspàs de la gestió de l'IMV. Com hem

dit anteriorment, aquest traspàs va tenir lloc el juliol d'aquest 2024.

- Execució de la inversió pendent en programes d'ajuda humanitària.

Els punts principals de l'acord final per a l'aprovació dels pressupostos foren els següents:

1. Establiment d'una quota del 6% en les plataformes digitals per a les produccions en català, euskera o gallec. Més tard es va saber que la quota només afectaria les empreses amb seu a Espanya.
2. La Llei de l'Audiovisual establiria que el 10% de la recaptació de l'Institut de la Cinematografia i de les Arts Audiovisuals hauria d'anar destinada a produccions en llengües cooficials diferents del castellà. La valoració de la llei per part de les entitats en defensa de les llengües minoritàries de l'Estat es van manifestar davant del *Congreso* el dia de la seva aprovació i en concret Òmnium Cultural va declarar que "La nova llei del govern espanyol deixa el català tocat de mort en el sector audiovisual".
3. La promesa d'iniciar els tràmits pel traspàs de Rodalia a la Generalitat. Gairebé tres anys més tard el traspàs no ha començat. La primera data establerta és el 1r de gener del 2025 per «l'inici del traspàs de l'R1». Sense concretar què vol dir «inici del traspàs».
4. Inversions per valor de 2.230 milions d'euros. Com hem dit anteriorment, l'execució final el 2022 fou del 42,9% (947 M€).

Pressupostos generals de l'Estat 2023

Quan es van debatre els pressupostos del 2023, l'acord per aprovar-los va tenir lloc *in extremis* el mateix dia de la

votació final. Com en els darrers dos pressupostos el PSOE va aprovar-los gràcies al vot de 4 dels 8 diputats escollits en la llista de Junts per Catalunya a les eleccions del 2019 i amb el suport dels 13 diputats d'ERC. Aquest darrer partit va dir que s'havien pactat tot un seguit de contrapartides per la seva aprovació:

1. Execució de les actuacions al Maresme derivades de la cessió de l'N-II, amb una aportació de l'Estat espanyol de 384.000 d'euros. Cal tenir present que aquest acord és una posada al dia de l'acord de l'any 2009 entre la Generalitat i l'Estat, del qual es van acabar transferint només 90 dels 400 milions d'euros. Els 384 milions són l'actualització amb l'IPC acumulat de la part pendent. Les aportacions es dividiran anualment fins al 2030.
2. Millora de la connectivitat de l'AP-2 i l'AP7, amb una aportació de 250 milions d'euros. El Consell de Ministres ha aprovat aquest octubre els convenis per encomanar a la Generalitat la gestió de les obres.
3. Conveni per a l'execució de l'Eix Pirinenc amb una partida de 260 milions d'euros. El Consell de Ministres ha aprovat aquest octubre els convenis per encomanar a la Generalitat la gestió de les obres.
4. Acord per a l'execució d'intercanviadors entre la xarxa ferroviària de titularitat estatal i la de la Generalitat. Sobre aquest tema no hi ha gaires novetats, més enllà de l'acord entre governs que va tenir lloc l'octubre de l'any passat. El següent pas acordat és que ADIF faci un estudi previ.
5. Aportació estatal de 40 milions d'euros a l'Autoritat de Transport Metropolità.
6. 60 milions d'euros pel projecte Catalunya Media City. En el conveni aprovat posteriorment es recull que l'aportació podrà ser plurianual fins al 2026.
7. 7 milions d'euros per a la investigació científica.
8. 43 milions d'euros per a actuacions de transició

energètica en edificis dels Mossos d'Esquadra i la renovació de la flota de vehicles. El setembre del 2023 el Ministerio del Interior va aprovar la concessió de les dues subvencions acordades.

9. Traspàs de la gestió del Delta de l'Ebre.
10. Transferirà a la Generalitat del deute de 273.000 euros pel suplement català del BOE. Es va signar el conveni amb l'Estat el novembre del 2023 i es va publicar aquest conveni al BOE l'agost del 2024. De moment encara no s'ha publicat cap nova edició del suplement català del BOE.

Eleccions municipals de maig del 2023

Les eleccions municipals del maig del 2023 van ser un primer toc d'atenció pels partits que concentren el vot independentista. Van tenir una baixada de vots (més de 300.000) i regidors força generalitzada arreu del país, que els va fer perdre alcaldies importants. Així i tot, això no va fer que la seva estratègia de pactes amb el partit socialista canviés, sinó que es va amplificar. [Primer en una seixantena llarga d'Ajuntaments](#), van tancar-hi pactes de govern. I com a recompensa [el PSC va investir Collboni com a alcalde de Barcelona amb el vot de Comuns i PP](#), en un pacte *in extremis* que va desactivar el pacte entre Trias i Maragall a la capital. Unes setmanes més tard, el PSC es va erigir en la força amb més poder supramunicipal quan [aconsegueix governar en un total de 21 Consells Comarcals i en tres de les quatre Diputacions](#) en tots els casos amb pactes amb Junts per Catalunya, ERC o la CUP.